

Soạn bài: Tôi yêu em (*Pu-Skin*)

Hướng dẫn Soạn bài: Tôi yêu em (*Pu-Skin*)

Bố cục: 3 phần

- Phần 1 (bốn câu đầu): những tâm trạng dằn xé trong tâm trạng của nhà thơ.
- Phần 2 (hai câu tiếp): khổ đau và tuyệt vọng của nhân vật trữ tình.
- Phần 3 (còn lại): sự cao thượng chân thành của nhân vật trữ tình.

Câu 1:

Điệp khúc "*tôi yêu em*" làm nổi bật cảm xúc chủ đạo của bài thơ. Tám dòng thơ mà có đến ba lần điệp khúc *tôi yêu em* được lấy đi lấy lại ở dòng 1, 5, 7 và từng dòng thơ để nhấn mạnh ý. Điệp khúc *tôi yêu em* là giọng điệu chủ đạo của bài thơ, nó vang lên như tiếng lòng say đắm, mãnh liệt, vững bền của tình yêu thi sĩ đối với người yêu. Bài thơ dường như là lời từ giả cho một mối tình không thành. Đúng là như vậy, Pu-skin đã yêu một thiếu nữ đẹp tên là A. A. Ô-lê-nhi-a, và mùa hè năm 1828, nhà thơ ngỏ lời cầu hôn nhưng không được chấp nhận. Và bài thơ *tôi yêu em* ra đời năm 1829 là lời từ giả cho mối tình vô vọng ấy. Đây là lời từ giả của cả lí trí và tình cảm của nhà thơ.

Nếu bốn câu thơ đầu, cảm xúc bị ghìm nén do lí trí chi phối, thì ở bốn câu thơ sau, mạch cảm xúc lại tuôn trào, không tuân theo mệnh lệnh của lí trí để khẳng định một tình yêu mãnh liệt không che giấu của nhà thơ. Lời từ giả thấm đượm nỗi buồn của mối tình vô vọng nhưng vẫn đầy ấp một tình yêu nồng cháy, đầm thấm vang lên trong điệp khúc *tôi yêu em* tha thiết, vững bền. Vậy là từ giả mà vẫn yêu, càng yêu mãnh liệt, nhưng phải từ giả để không làm phiền muộn đến người mình yêu, và nhất là để cầu mong cho người yêu được hạnh phúc trong tình yêu. Bởi thế tuy có buồn nhưng đây là nỗi buồn trong sáng của một tâm hồn yêu đương chân thành mãnh liệt, nhân hậu, vị tha. Trong lời từ giả này có cái điềm tĩnh, đúng đắn của lí trí và cả cái cao thượng, đẹp đẽ của tình cảm. Một lời từ giả như vậy, không chỉ cao đẹp cho riêng nhà thơ, mà nó còn vươn tới những giá trị tinh thần

cao cả của loài người.

Câu 2:

Diễn biến tâm trạng của nhân vật trữ tình được thể hiện tinh tế qua sự chuyển biến của giọng điệu trữ tình trong bài thơ:

- Từ hai câu 1-2 sang hai câu 3-4:

*Tôi yêu em: đến nay chùng có thể
Ngọn lửa tình chưa hẳn đã tàn phai;
Nhưng, không để em bận lòng thêm nữa,
Hay hồn em phải gợn bóng u hoài.*

Chú ý sẽ thấy hai cặp thơ diễn tả tâm trạng của nhân vật trữ tình ở đây có sự "đấu tranh" giữa tình cảm và lí trí. Hai câu 1-2, giọng thơ có chút gì như cân nhắc, dè dặt (*chùng có thể, chưa hẳn*) nhưng vẫn là một sự khẳng định trong tình cảm của nhà thơ. Mạch thơ chuyển đột ngột:

*Nhưng không để em bận lòng thêm nữa,
Hay hồn em phải gợn bóng u hoài.*

Rõ ràng ở đây đã có sự can thiệp của lí trí khiến cảm xúc phải ghìm nén lại. Nguyên văn ghi rõ: "Nhưng mong sao nó không làm em bận khoăn thêm nữa, tôi chẳng muốn làm em buồn vì bất cứ lẽ gì" nói lên một điều dứt khoát trong suy nghĩ của nhân vật trữ tình: cần phải dập tắt ngọn lửa tình yêu (dù chỉ là âm thầm, dai dẳng) để tránh cho em phải bận lòng và chẳng muốn làm em buồn. Điều quan trọng không phải là tình yêu của nhà thơ mà là sự yên tĩnh, thanh thản của "hồn em", của người mình yêu: đó mới là cái cao thượng trong tình yêu của tác giả.

- Từ hai câu 5-6 sang hai câu 7-8:

*Tôi yêu em âm thầm, không hi vọng,
Lúc rụt rè, khi hậm hực lòng ghen,
Tôi yêu em, yêu chân thành, đắm thắm,
Cầu em được người tình như tôi đã yêu em.*

Ở khổ thơ này, mạch cảm xúc lại tuôn trào, không bị dồn nén như ở khổ đầu. Điệp khúc *tôi yêu em* được lặp lại ba lần thì khổ này chiếm hết hai chính là vì thế! Hai câu 5-6 bộc lộ rõ mối tình đơn phương của nhà thơ: một tình yêu âm thầm, không hi vọng. Đó là tình yêu "rất con người" với mọi sắc thái muôn thuở: có nỗi đau khổ âm thầm, có niềm tuyệt vọng chua xót, và nhất là cũng rụt rè, ghen tuông như

mọi người đàn ông khác. Nhân vật trữ tình không ngại ngần mà chân thành bày tỏ, thú nhận những cái "đời thường" trong tình yêu mà ai cũng có, cũng bị giày vò. Câu thơ dịch khá đạt "*khi hậm hực lòng ghen*", nhưng ý thơ trong nguyên tác còn rõ hơn.

- Dù nó chỉ là mối tình đơn phương của nhà thơ - trong hai chữ: *chân thành, đằm thắm*. Đó là một nét đẹp cần ghi nhận. Nhưng còn đẹp hơn nữa là lời cầu mong tha thiết, đầy vị tha của thi nhân đối với người mình yêu mà không được đền đáp:

Tôi yêu em, yêu chân thành, đằm thắm.

Cầu em được người tình như tôi đã yêu em

Cái đẹp nằm trong mối liên hệ của hai câu thơ: chính vì yêu em chân thành, đằm thắm nên mới cầu mong em có được một người yêu em cũng chân thành, đằm thắm như mình. Mọi suy nghĩ của nhà thơ đều hướng về người yêu, mong người yêu được hạnh phúc. Điều này không dễ ai cũng có được như Pu-skin trong mối tình vô vọng đó.

Câu 3:

Hai câu kết bất ngờ hàm chứa nhiều ý vị:

Bởi lẽ thông thường khi yêu người ta ích kỉ. Yêu nhau càng thiết tha thì khi chia tay càng hậm hực, nhỏ nhen... hận thù: Pu-skin đã vượt được thói ích kỉ tầm thường trong tình yêu bằng một sự ứng xử rất đẹp: yêu là trân trọng người mình yêu, mong muốn người yêu được hạnh phúc.

Câu 4: Tâm hồn Pu-skin qua bài thơ.

Bài thơ thấm đượm nỗi buồn của mối tình vô vọng nhưng là nỗi buồn trong sáng của một tâm hồn yêu đương chân thành, mãnh liệt, nhân hậu, vị tha.